

Forfest 2023

VOJTĚCH MOJŽÍŠ

Forfest – mezinárodní festival současného umění s duchovním zaměřením – vstoupil letos již do svého 34. ročníku. Pořádá jej Umělecká iniciativa v jejímž čele stojí manželé Zdeňka a Václav Vaculovičovi, koná se za osobní záštity ministra kultury ČR pana Martina Baxy, arcibiskupa pražského a primase českého Mons. Jana Graubnera, Arcibiskupství Praha, za spoluúčasti Města Kroměříž, Zlínského kraje Unie výtvarných umělců a dalších osob a institucí.

Dějištěm Forfestu jsou sály a chrámové prostory města Kroměříže, plakáty festivalu s pozvánkami se však objevují i v jiných centrech Moravy, v Olomouci, v Kojetíně a ve Velké Bystřici, kam festival letos rovněž zavítal.

První festivalovou událostí byla veřejná nahrávka tvorby pro děti z pera skladatele Karla Háby v Muzeu Kroměřížska 4. března. Je dobře, že Forfest připomíná odkaz tohoto autora, který ve své tvorbě soustředil tak hluboký cit a pochození pro rozvoj hudebnosti mládeže.

Prvního dubna, rovněž formou veřejné nahrávky, byl na stejném místě, tedy v prostorách Muzea Kroměřížska, realizován další projekt věnovaný nejmladším hudebníkům. Nese název *Šlo povidlo na vandr* a pochází z pera Josefa Adamíka. Forfest neúnavně propaguje dílo tohoto předčasně zesnulého skladatele, jehož tvorba je spjata s Kroměřížskem, s dětskou hudebností a současně všechny oslovuje originalitou své hudební řeči.

Festival Forfest zahrnuje více uměleckých oborů, slyšet o něm je i v médiích. S ozvěnami Forfestu bylo možné setkávat se ve vysílání Radia Proglas v rámci pořadů „Hudební siesta“ v průběhu měsíce dubna hned třikrát (14. dubna, 21. dubna a 28. dubna).

Klaviřní večer italské pianistky **Patrizie Romanello** byl prvním komorním recitálem letošního ročníku. Uskutečnil se ve spolupráci s mezinárodním festivalem „Mask Fest San Marino“ a přinesl soudobou hudbu. Vyslechli jsme tvůrce avantgardního ražení (Philip Glass, John Cage, Lamerto Lugli, John Adams), do jeho programu byly zařazeny i tři kompozice Massimiliana Messiera, dlouholetého příznivce kroměřížského festivalu. Tento koncert se konal ve čtvrtek 27. dubna v sále Základní umělecké školy v Kojetíně.

Rovněž i další akce z úvodu letošního Forfestu byla uspořádána mimo Kroměříž. V městské galerii v Olomouci byla 17. května otevřena výstava z originální tvorby Marka Trizuljaka.

Odpolední pořad v sobotu 27. května v Muzeu Kroměřížska byl zaměřen retrospektivně, na tvorbu skladatelky **Ivany Loudové**, a stal se úvodem poslechového cyklu s názvem „Nezapomínáme“. V jeho rámci bylo do Forfestu 2023 zařazeno celkem 9 obdobných pořadů. Po Loudové se během nadcházejících týdnů vzpomínalo na **Milana Slavického**, **Jana Nováka**, **Svatopluka Havelku**, **Rudolfa Růžičku**, **Petra Pokorného**, **Jana Hanuše**, **Petra Ebena** a na **Ilju Hurníka**. Všechno to jsou jména skladatelů, kteří se ať již svými skladbami, tak i svojí osobní přítomností významnou měrou zapsali do některého z minulých ročníků festivalu. Žel již nejsou mezi námi.

Večer 28. května byl v chámě sv. Mořice celý věnován odkazu rovněž již zesnulého **Františka G. Emmerta**, světybného tvůrce, jehož dílo nyní získává stále větší oblibu. Proto již dávno našlo ve Forfestu své stálé místo. **Arcibiskupská kapele Kroměříž** provedla jeho *Propria*.

V neděli 4. června se Forfest přesunul do Olomouce, do Dómu sv. Václava, kde zazněl autorský varhanní recitál **Karla Martínka**. Byl



Massimiliano Messieri, Patrizia Romanello. Foto Václav Vaculovič

sestaven výhradně z duchovní hudby, ze *Svato-dušní mše pro varhany*, nesoucí podtitul *K poctě Oliviera Messiaena* a z *9 meditací nad tajemstvím nejsvětější Trojice*

Do kategorie liturgické hudby patří i *Missa brevis* pro sólový soprán, tenor, smíšený sbor, varhany a smyčce od Zdeňka Krále. Opět v Kroměříži, v Chrámu sv. Mořice ji v neděli 11. června provedli **Lenka Cafourková** – soprán, **Jakub Kubín** – tenor, *Musica da camera Brno*, vedená **Martinem Franzem**.

V expozici malíře Maxe Švabinského v Muzeu Kroměřížska zazněl v sobotu 17. června odpoledne recitál česko-slovenského komorního dua **Eva Mokrá** (viola) a **Katarína Ševčíková** (harfa). Umělkyně přednesly skladby příjemného a uklidňujícího výrazu od méně známých autorů. Na jejich programu byla mimo jiné tvorba Bernarda Anderse, Evelyny Hubert, Paula de

Sennevilla, Maxe Regra, Benjamin Brittena a Kataríny Ševčíkové. Vyslechli jsme nejen souhru obou, ale i sólové výkony. Posluchači byli uchváteni jak hudebním uměním obou interpretů, tak i jejich kultivovaným zjevem.

Dva slovenští umělci, sopránistka **Zuzana Barochová** a varhaník **Ján Fic**, přednesli v neděli 18. června večer v chrámu sv. Mořice výběr z duchovně zaměřené tvorby tří generací slovenských autorů. Nejstarší vrstvu tvořilo dílo Oldřicha Hemerky (*Ave Maria*) a Josefa Grešáka (*Modlitba*), střední Josefa Podprockého (*Ave verum, Fantazie III*) a Iris Szeghyové (*Žalm pro sólový hlas a Žalm 130*) a tu nejmladší zastupovali Peter Duchnický (*Fantasia Choralis*) a Ivan Buffa (*Corale, Chaccone*). Kompozičně nejvýše stojí Iris Szeghyová, až příliš tradičními vyjadřovacími prostředky se kupodivu vyznačuje tvorba nejmladších autorů.



Trio Luma. Foto Václav Vaculovič

Trio Luma je tvořeno hráčkami na zobcové flétny **Lucií Lerlovou**, **Magdalénou Klímovou** a **Evou Polednovou**. Publiku se představilo v Muzeu Kroměřížska v pondělí 19. června večer. Jako v případě dua viola–harfa, tak i zde se jedná o soubor méně obvyklé sestavy, takže je obtížné hledat pro něj vhodný repertoár. Výhodou na druhé straně však je to, že se tak na program dostanou i méně známá jména, což je pro zvědavé publikum jistě nemalým přínosem.

Jedním z nesporně vrcholných zážitků letošního Forfestu se stalo vystoupení komorního Dua **Hanuš Axmann** (klarinet) a **Jiří Lukeš** (akordeon) v úterý 20. června. Vyslechli jsme je opět v prostorách Švabinského expozice Muzea Kroměřížska. Pro posluchače objevili nečekaně blízkou spřízněnost obou nástrojů, kam patří zejména schopnost jemné artikulace, velký dynamický a tónový rozsah (Axmann hrál

nejen na klarinet, ale i na basklarinet). Program sestavili mimo jiné z tvorby tří polských autorů (Krzysztof Penderecki, Witold Lutosławski, Leszek Kołodziejski) a dvou Čechů (Petr Fiala a Jiří Lukeš).

Neobyčejně vysokou úroveň měl rovněž sólový recitál slovenského kytaristy **Karola Samuelčíka**. Uskutečnil se ve středu 21. června večer a dramaturgie jej umístila celý, tedy nejen interpreta, ale i publikum, do neobvyklého a pro mnohé nečekaně atraktivního prostoru, do kněžiště chrámu sv. Mořice. Samuelčíkova přítomnost v letošní Kroměříži byla narychlo sjednaným záskokem za původně avizované vystoupení Dua Viento Marero. Výsledkem však nebyla jen nějaká záchrana, ale plnohodnotný zážitek z interpretačního výkonu první kategorie. S až magickou intenzitou vznikaly ve strunách jemné témbrové nuance, které

vždy jen pozvolna doznávaly vysoko v žebroví gotické klenby.

Pavel Zemek Novák je skladatel festivalu Forfest velmi blízký. Letos mu byl vyhrazen celý čtvrtek 22. června. Nejprve v odpoledních hodinách v Zahradním ateliéru besedoval s příznivci o své rozsáhlé kompozici *Izaiášovo proroctví*, potom, ve večerních hodinách, byl přítomen uvedení tohoto díla v Chrámu svatého Mořice. Je to skladba s originální koncepcí, postavená na instrumentálním jednohlase, jehož ideovým zdrojem je gregoriánský chorál. Autor svoji ideu opírá nejen o duchovní inspiraci, ale i o důmyslné subtilní nástrojové kombinace, které ovšem není tak snadné realizovat v běžném koncertním provozu. Proto je možné za reprezentativní a definitivní završení autorských snah považovat teprve až pečlivě naaranžovanou studiovou nahrávku díla, pořízenou zkušenými interprety. Jestliže tedy nyní posluchači skladbu vyslechli ze zvukového záznamu v gotické architektuře s barvitou akustikou, nelze to považovat jen za náhražku, či dramaturgický nedostatek, ale naopak za zcela logické a působivé završení autorova tvůrčího záměru.

Do rozšířeného chrámového prostoru svatého Mořice byl v pátek 23. června zasazen rovněž sólový recitál dalšího slovenského strunného umělce, houslisty **Milana Paľy**, který přednesl kompozici, *Dotyky, Za zrkadlom* od Adriána Demoče. Jedná se o dílo z kategorie minimal music, kdy autor prostor celovečerního koncertu zaplnil jen jedním hudebním nápadem, stereotypním sledem různých flažoletových tónů v nízké dynamické poloze. V prostoru pod vysokou gotickou klenbou při pozvolném večerním stmívání to zapůsobilo nejprve sugestivně, nicméně jakmile posluchač domyslel kompoziční záměr, k čemuž došlo asi po 10 minutách produkce, zbytek večera se pro něho po hudební stránce stal poněkud nudným.

V sobotu dopoledne vystoupila v Muzeu Kroměřížska japonská umělkyně, paní **Julii Okaji**. Na elektrický klavír přednesla šest stručných kompozic, převážně neoklasicistního vyznění. Hrála autory české (Leon Juřica), ale především japonské (Matsumura, Ikeda, Hisaishi), v jejichž kompozičním myšlení nacházíme jak vlivy orientu, tak i evropskou tradici.

Protiváhu Demočových *Doteků* lze považovat jako jistý zvukový projekt tří brněnských umělců, **Víta Zouhara**, **Gabriely Coufalové** a **Jaromíra Synka**, s názvem *ROZ JA SNĚNÍ*. Rovněž i ten je rozložen do dlouhých kontinuálních ploch v převážně nízké dynamice, zasazených do působivého prostředí chrámové lodi, tentokrát nikoliv gotické, ale barokní. Jedná se o elektroakustickou kompozici. Přímou na místě, tedy v prostorách Chrámu sv. Jana Křtitele, ji zpoza korekčních zařízení prezentovali a dotvářeli všichni tři její autoři. Podstatou tohoto výkonu byla detailní práce se zvukovou hmotou výhradně netónové povahy.

Důležitým doplňkem převážně katolicky orientovaného zaměření forfestové dramaturgie bylo zařazení kytarového koncertu evangelického duchovního **Pavla Čápa**, který v neděli 25. června odpoledne přednesl ve Sboru Jana Blahoslava svůj program, sestavený ze skladeb 12 autorů. Pevně šlo o instrumentální drobnosti, skladby reflektující českou duchovní tradici sahající až k Mistru Janu Husovi, Bílé Hoře a československé písňové tvorbě. Historické a teologické souvislosti interpret poutavým způsobem a kvalifikovaně posluchačům vysvětlil, stejně jako i výtvarné inspirace skladby *Impetus* Vojtěcha Mojžíše, nejrozsáhlejšího díla svého programu.

Opět v katolickém duchu a v katolickém prostředí, v chrámu sv. Mořice, se v neděli večer (25. června) uskutečnil autorský večer mladého brněnského skladatele **Františka Fialy**. Tento autor se zaměřuje především na tvorbu



Vít Zouhar, Gabriela Coufalová a Jaromír Synek. Foto Václav Vaculovič

duchovní hudby a v tomto směru také zkonci-
poval svoje letošní vystoupení na Forfestu. Při
sestavování programu plně využil provozova-
cí možnosti, které nabízí gotická architektura
svatého Mořice: Sólové varhany znějící z kůru
(*Biblické obrazy* pro varhany sólo), sólové var-
hany a současně schola stojící před oltářem
(*Kristus příklad pokory*). Komorní vokálně in-
strumentální projev s klavírem před oltářem
(*Žiji jako bez života*), dívčí sbor s varhanami
na kůru (*Ave verum corpus*), trubka a varhany
z kůru (*Mysterium paschale*). Organizace to-
hoto programu rozhodně nebyla jednoduchá,
vystoupili choralisté z Prahy (**Schola straho-
viensis**), dívčí sbor z Brna (Maňasův **Ensem-
ble versus**), skvělá **Lucie Laubová** (soprán),
Petr Hojač (trubka), **Petr Rajnoha** (varhany)
a sám skladatel – **František Fiala** (syntetický
klavír a varhany). O úspěch tohoto večera se

výrazným způsobem zasloužilo nejen Fialovo
kompoziční umění, ale i nespoutané nadšení
všech interpretů.

V komorním prostředí, v Muzeu Kroměřížska,
které je již neodmyslitelně spjata s hudebními
a hudebně teoretickými aktivitami Forfestu, se
v úterý 27. června odpoledne uskutečnilo vy-
stoupení komorního dua – amerického flétnisty
Daniela Kessnera a francouzského kytaristy **Phi-
lippa Rayera**. Flétnista bravurně ovládá a účelně
střídá flétny tří velikostí, čímž výrazově rozšiřu-
je ambitus svého nástrojového oboru. Předsta-
vil se rovněž jako skladatel (*Fleeting Episodes*
pro basovou flétnu a kytaru a *Études de concert*
pro sólovou kytaru). Dokázal, že mu nejsou cizí
jak jazzové (*Jazz Dream* pro sólovou basovou
flétnu), tak ani orientální inspirace (Toru Take-
mitsu: *Toward the Sea* pro altovou flétnu a ky-
taru). S domovinou kytaristy Philippa Rayera



OYO Our Youth Orchestra. Foto Václav Vaculovič

nepochybně souvisí zařazení děl Gabriela Fau-
rého (*Siciliane*) a Jacquese Iberty (*Entr'acte*).
Zaslouženou pozornost věnovali pořadatelé
Forfestu životnímu příběhu a tvorbě plzeňského
skladatele, literáta a mecenáše, **Karla Pexidra**.
V sobotu 1. července odpoledne mu byl v Mu-
zeu Kroměřížska věnován poslechový pořad.
Massimiliano Messieri je skladatel, který je
Forfestu věrný po léta. Zmínili jsme se o něm
již na začátku této recenze. V minulých roč-
nících se v Kroměříži představil například
svou instrumentální tvorbou napojenou na elek-
troakustickou složku. Letos jeho dvě komorní
skladby (*Ricordando il palato a Lirische Sacre*
– *jedenáct veršů ze Starého Zákona* pro soprán
a komorní soubor) zazněly v premiéře na od-
poledním vystoupení mnohonárodnostního
seskupení **OYO Our Youth Orchestra** v sobotu
2. července v Chrámu sv. Mořice. Tento
koncert tvořil úplný závěr ústřední, na přelom

června a července situované a časově koncen-
trované periody festivalového ruchu. Byl se-
staven ze soudobé tvorby severoamerických
a evropských skladatelů (Terry Riley, Arvo Pärt,
Béla Kovács, Ivan Trevino).

Forfest 2023 bezprostředně pokračoval jinými
formami a pod jiným názvem, jako POSTFEST.
Již 3. července byly v prostorách Sboru Jana
Blahoslava na Riegrově náměstí v Kroměříži za-
hájeny tradiční kurzy pro mladé skladatele. Lek-
torský team byl i letos sestaven ze zkušených
hudebních pedagogů, kteří mají blízko k myš-
lence Forfestu. Z Brna přijel **Pavel Zemek No-
vák**, z Prahy **Ondřej Štochl**, ruskou kompoziční
školu reprezentuje **Jevgenij Iršai**, německou **Al-
bert Breier**. Mladým adeptům skladatelského
umění mají jistě co říci.

Dvěma výročími – 130 let od narození a 50 lety
od úmrtí, si letos připomínáme světově pro-
slulou osobnost moravské hudby, skladatele

Aloise Hábu (1893–1973). Byl mu věnován celý závěrečný koncert Forfestu 2023. Klavírní recitál, sestavený z děl Aloise Háby se uskutečnil ve čtvrtek 21. září v krásném prostředí Základní umělecké školy v Kojtíně, sólistou byl **Miroslav Beinhauer**. Klavírním dílem Aloise Háby se zabývá systematicky. Na úvod svého hábovského programu zařadil *Čtyři moderní tance*, op. 39 a *Shimmy - Fox*, následovaly *Dva kusy pro klavír*, op. 2 a před pauzou ještě *Tři fugy*. Ve druhé části večera posluchači vyslechli *Romanci a Valčík*, *Šest nálad*, op. 102. Recitál uzavřely Hábovy *Variace na Kánon od Roberta Schumanna*, op. 1b. Jak jsme se dozvěděli z průvodního slova, Beinhauer se při interpretaci neomezuje jen na skladatelovu chromatickou tvorbu, tedy tu, kterou je možné interpretovat na běžném nástroji, s nevšedním zaujetím studuje i Hábovu bichromatiku. Posluchačům koncertu ji s nadšením popisoval. Zůstalo však žel jen u popisu, neboť čtvrttónový klavír je velkou zvláštností, v Kroměříži ani v Kojetíně jej nemají. Beinhauer však připomenul i Hábovu tvorbu v šestinotónovém systému, která je ve světovém měřítku něčím zcela ojedinělým. Přiznal se k tomu, že bádá v Hábově odkazu a že dokonce hraje na Hábovo šestinotónové harmonium, jehož jediný funkční exemplář se nachází v Praze v Českém muzeu hudby. Náročné je to zejména proto, že hra na tento nástroj je možná jedině prostřednictvím speciální klaviatury, dosti odlišné od klaviatury chromaticky laděných nástrojů. Hábovské reminiscence se v Kojetíně setkaly s příznivým ohlasem, jsou na místě zejména zde, uprostřed Moravy, nedaleko od Vizovic, rodiště skladatele. Zvláštností Forfestu je již od jeho samotných počátků především to, že není soustředěn do krátkého koncentrovaného časového úseku. Dá o sobě vědět hned brzy na jaře, vyvrcholí v době slunovratu a končí s přicházejícím podzimem. Ani pro toho nejzarytějšího příznivce

současného umění s duchovním zaměřením tedy není možné, aby jej sledoval a prožil celý beze zbytku. Přelom června a července je však tím nejdůležitějším, to se toho v Kroměříži vždy koná nejvíce. Bohatá kulturní tradice města, stále ještě dopodrobna neprobádaný vzácný hudební archiv, podmanivý duch Hanáckého Říma s jeho kostely, věžemi, zahradami a parky, silueta nedalekého poutního místa Hostýn na obzoru, to vše koresponduje s jedinečnou dramaturgickou vizí iniciátorů a neúnavných realizátorů, manželů Vaculovičových. Věřme, že když úspěšně překlenuli devastující rány hospodářských krizí a covidovou pandemii, že je čeká již jen světlá budoucnost.